

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 58/02-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. februára 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Z., akciovej spoločnosti, M., zastúpenej advokátom JUDr. M. V., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Skalici v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 37/01, za účasti Okresného súdu v Skalici, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z., akciovej spoločnosti, M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Skalici v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 37/01 porušené bolo.

2. Z., akciovej spoločnosti, M. n e p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie.

3. Z., akciovej spoločnosti, M. n e p r i z n á v a úhradu trov tohto konania.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2002 doručená s'ťažnosť Z., akciovej spoločnosti, M. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. V., B., ktorou s'ťažovateľka pôvodne namietala porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu ustanoveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Skalici (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 37/01.

V odpovedi na výzvu ústavného súdu z 12. augusta 2002 upravil právny zástupca s'ťažovateľky doplňujúcim podaním návrh na rozhodnutie vo veci samej tak, že sa s'ťažovateľka domáha, aby ústavný súd rozhodnutím vyslovil, že okresný súd svojou nečinnosťou vo vyššie označenom konaní porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Súčasne navrhol, aby ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) a ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj

„OSP“) a Exekučného poriadku, ako aj priznal sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie vo výške 300 000 Sk.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že 7. februára 2001 podala súdnemu exekútorovi Mgr. R. D., Exekútorský úrad, M., návrh na vykonanie exekúcie. Exekučným titulom bol právoplatný a vykonateľný platobný rozkaz sp. zn. 6 Rob 225/00 vydaný okresným súdom 13. decembra 2000. Po tom, čo okresný súd vydal 17. apríla 2001 pre menovaného súdneho exekútora poverenie na vykonanie exekúcie, bolo povinnému 7. mája 2001 zaslané upovedomenie o jej začatí. Dňa 17. mája 2001 podal povinný u súdneho exekútora povereného vykonaním exekúcie námietky proti exekúcii, ktoré doplnil podaním z 25. mája 2002.

Dňa 4. júna 2001 zaslal súdny exekútor spisový materiál na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii okresnému súdu, ktorému bol doručený 6. júna 2001. Pretože okresný súd vo veci, ktorá je na ňom vedená pod sp. zn. 4 Er 37/01, nekonal, vyzval ho právny zástupca sťažovateľky listom z 8. apríla 2002, aby o námietkach povinného urýchlene rozhodol. Zároveň ho upozornil, že ak sa tak do 17. mája 2002 nestane, podá ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ústavy.

Vzhľadom na to, že okresný súd ani po písomnej výzve právneho zástupcu sťažovateľky vo veci viac než jeden rok nekonal, rozhodla sa sťažovateľka pre podanie sťažnosti ústavnému súdu uvádzajúc, že *„naším jediným cieľom je prinútiť súd, aby vo veci konal a rozhodol“*.

II.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 22. novembra 2002 požiadal predsedníčku okresného súdu, aby sa k nej vyjadrila a aby zaujala stanovisko k vhodnosti ústneho pojednávania.

Predsedníčka okresného súdu odpovedala na uvedenú výzvu listom zn. Spr 823/02 doručeným ústavnému súdu 20. decembra 2002, v ktorom okrem iného uviedla, že „*Vo veci č. k. 4 Er 37/01 tunajšieho súdu došlo k oneskorenému rozhodnutiu v dôsledku toho, že tunajší súd je personálne poddimenzovaný, a to najmä pre tú skutočnosť, že od 1. 5. 2001, kedy odišla do dôchodku JUDr. J. M., bolo odňaté jej systemizované miesto a presunuté na OS Trnava. Okrem toho obe čakateľky, ktoré sa na tunajšom súde úspešne pripravili k justičným skúškam, boli taktiež zvolené na OS do Trnavy, nakoľko tunajšiemu súdu nebolo dané voľné miesto.*

Do uvedeného dátumu agendu Er vybavovala JUDr. M. vrátane ďalších agend (P a Nc, D), v ktorých vypomáhali obe čakateľky. Po ich odchode som bola donútená rozdeliť agendu medzi ďalších troch zostávajúcich sudcov, ktorí dovtedy tieto agendy nerobili, takže niekoľkokrát som opätovne musela agendu prerozdeliť podľa toho, ako sa ktorý sudca rýchlo vžil do vybavovania novej agendy. V dôsledku toho došlo k oneskorenému vybaveniu niektorých spisov a keď som túto situáciu zistila, nechala som vypracovať zoznam vecí, v ktorých nebol urobený úkon dlhšie ako 6 mesiacov, na základe čoho sa zistilo, že tam patrí uvedená vec. Čiastočne sa vybavenie zdržalo aj tým, že sudkyňa musela žiadať úpravy v podaní právneho zástupcu sťažovateľky“.

Dňa 11. decembra 2002 bolo ústavnému súdu na jeho výzvu z 22. novembra 2002 doručené podanie sťažovateľky označené ako „*Stanovisko k sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“, v ktorom mu prostredníctvom svojho právneho zástupcu oznamuje, že vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd uznesením sp. zn. 4 Er 37/01 z 2. októbra 2002 rozhodol o námietkach povinného W. I., a. s., K. vo veci sťažovateľky (ako oprávneného) o vymoženie pohľadávky 66 000 Sk s príslušenstvom tak, že námietky povinného proti exekúcii zamietol, stala sa tá časť návrhu rozhodnutia, ktorou sa domáhala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, bezpredmetnou, a preto berie sťažnosť v tejto časti späť.

Na ostatných častiach návrhu rozhodnutia sťažovateľka zotrvala.

Žiaden z účastníkov netrval na tom, aby ústavný súd rozhodoval na verejnom ústnom pojednávaní.

III.

Predmetom konania pred ústavným súdom je namietané porušenie práv sťažovateľky zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 Er 37/01, v ktorej podľa názoru sťažovateľky došlo k zbytočným priet'ahom.

Zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 Er 37/01 vyplýva, že:

Dňa 7. februára 2001 podala sťažovateľka súdnemu exekútorovi Mgr. R. D., Exekútorský úrad, M., návrh na vykonanie exekúcie.

Dňa 8. februára 2001 požiadal súdny exekútor okresný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Dňa 17. apríla 2001 vydal okresný súd pod č. 5026, 003516 poverenie pre súdneho exekútora na vykonanie exekúcie na základe vykonateľného rozhodnutia sp. zn. 6 Rob 225/00 z 13. decembra 2000 na vymoženie pohľadávky sťažovateľky v sume 66 000 Sk.

Dňa 7. mája 2001 vydal súdny exekútor upovedomenie o začatí exekúcie.

Dňa 6. júna 2001 došiel okresnému súdu spisový materiál predložený súdnym exekútorom na rozhodnutie o námietkach povinného proti exekúcii zo 17. mája 2001 doplnených podaním z 25. mája 2001 (zistené z poštovej pečiatky).

Dňa 9. apríla 2002 bola okresnému súdu doručená výzva nového právneho zástupcu sťažovateľky (advokáta JUDr. M. V.) na rozhodnutie v exekučnom konaní spolu so splnomocnením, ktoré mu sťažovateľka udelila na jej zastupovanie v tejto exekučnej veci 1. marca 2002.

Dňa 9. septembra 2002 zaslal okresný súd sťažovateľke výzvu, aby mu oznámila, ktorým dňom odvolala plnú moc udelenú JUDr. D., pretože v spise sa nachádzajú dve plné moci, čo je v rozpore s § 24 OSP.

Dňa 11. septembra 2002 došlo okresnému súdu oznámenie sťažovateľky, z ktorého vyplýva, že 1. marca 2002 odvolala splnomocnenie predošlému právnenému zástupcovi, a tým istým dňom poverila svojim zastupovaním advokáta JUDr. M. V. Zároveň sťažovateľka oznámila súdu novú adresu povinného. K zmene sídla povinného došlo 13. februára 2002.

Dňa 2. októbra 2002 rozhodol okresný súd o námietkach povinného proti exekúcii uznesením sp. zn. 4 Er 37/012, Ex 21/012 tak, že ich zamietol.

IV.

V súvislosti s právom na súdnu ochranu poskytovanú nezávislými a nestrannými súdmi vo väzbe na nútený výkon rozhodnutí ústavný súd vyslovil, že «Výkon vykonateľného rozhodnutia súdu sa musí považovať za integrálnu súčasť „súdnej ochrany“ v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, inak záruky, ktoré toto ustanovenie ustanovuje a ktoré v spojení s ostatnými článkami siedmeho oddielu druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky vyjadrujú záujem na ochrane „práva na spravodlivý proces“, by stratili svoj dôvod na existenciu v Ústave Slovenskej republiky. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa nemôže končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj pri vôli povinného realizovať povinnosť na plnenie obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola splnená dobrovoľne» (I. ÚS 5/00).

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy má každý právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, III. ÚS 116/02).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou stabilnou judikatúrou skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00 a iné).

Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva.

Pokiaľ ide o prvé z uvedených kritérií, ústavný súd konštatuje, že časť exekučného konania, ktorou je rozhodovanie o námietkach povinného, treba spravidla považovať za konanie tak po právnej stránke, ako aj po stránke faktickej (skutkovej) za pomerne jednoduché. Rozhodovanie exekučného súdu v incidenčnom spore vyvolanom námietkami nie je takým rozhodovaním, ktoré vyžaduje dokazovanie. Je to dané tým, že o veci účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom pre nariadenie exekúcie. Medzi účastníkmi exekučného konania už preto nemôže byť sporné, aké práva prináležia oprávnenému a aké záväzky má voči oprávnenému povinný. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv

oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom a vykonateľnom exekučnom titule.

V nadväznosti na uvedené je možné konštatovať, že skúmaný prípad je z hľadiska právnej a faktickej náročnosti štandardným prípadom, ktorý nevykazuje žiadne znaky komplikovanosti.

Čo sa týka druhého kritéria, ktorým je správanie účastníka, ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že jeho správanie (resp. správanie jeho právneho zástupcu) prispelo významnou mierou k zbytočným prieťahom.

Názor súdu, že čiastočne sa vybavenie veci zdržalo aj tým, že sudkyňa musela žiadať úpravy v podaní právneho zástupcu sťažovateľky, nie je možné prijať. Na výzvu súdu z 9. septembra 2002 adresovanú sťažovateľke s požiadavkou, aby oznámila, ktorým dňom odvolala plnú moc udelenú JUDr. D., pretože v spise sa nachádzajú dve plné moci, čo je v rozpore s § 24 OSP, sťažovateľka odpovedala 11. septembra 2002.

Nutnosť žiadnych ďalších úprav v podaní právneho zástupcu sťažovateľky zo súdneho spisu ústavný súd nezistil.

Sťažovateľke nie je podľa názoru ústavného súdu možné vyčítať v danej veci nedostatok súčinnosti alebo dokonca zámerné pôsobenie v snahe negatívne ovplyvniť dĺžku konania v danej veci.

K tretiemu kritériu, ktorým je postup samotného okresného súdu, ústavný súd zistil nečinnosť za obdobie od 6. júna 2001 (odo dňa, keď mu bol doručený spisový materiál od súdneho exekútora na rozhodnutie o námietkach proti exekúcii) až do 9. septembra 2002, teda do dňa zaslania vyššie uvedenej výzvy sťažovateľke na upresnenie otázky jej právneho zastúpenia (ide o nečinnosť v trvaní pätnástich mesiacov a dvoch dní).

Na základe toho ústavný súd konštatuje existenciu zbytočných priet'ahov v konaní okresného súdu počas uvedeného obdobia, v ktorom tento vôbec nekonal a nepostaral sa zákonným spôsobom o odstránenie právnej neistoty s'ťažovateľky.

Tvrdenie predsedníčky okresného súdu o jeho personálnom poddimenzovaní nie je možné vziať do úvahy.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že celkovú dĺžku konania vo veci okresného súdu sp. zn. 4 Er 37/01 nie je možné považovať z hľadiska kritérií čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a nie je ju možné tolerovať ako ústavne akceptovateľnú ani vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy.

Tieto dôvody viedli ústavný súd k rozhodnutiu, že označené základné práva s'ťažovateľky boli porušené.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. V zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Pretože 2. októbra 2002 rozhodol okresný súd o námietkach povinného proti exekúcii uznesením sp. zn. 4 Er 37/01 a nadväzne na to vzala sťažovateľka svoju sťažnosť v časti, ktorou sa domáhala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku, späť, stratila sťažnosť v tejto časti opodstatnenosť. Z toho dôvodu o tejto časti sťažnosti ústavný súd nerozhodol.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 300 000 Sk, čo zdôvodnila najmä tým, že: *„Okresný súd v Skalici vo veci takmer rok a pol nekonal, čo môže mať za následok, že za ten čas sa mohli zmeniť majetkové pomery povinného a v súčasnosti bude obtiažnejšie vyhľadať také majetkové hodnoty, ktoré bude možné realizovať na obchodnom trhu, prípadne si to vyžiada podstatne zložitejšie právne postupy, ďalšie náklady a ďalšie zaťažovanie súdov žalobami na neplatnosť právnych úkonov o prevode majetku povinného. Tieto skutočnosti zatiaľ ešte exekútor neoveril, za dva mesiace, od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia doposiaľ sa mu však nepodarilo vykonať exekúciu žiadneho majetku povinného.*

Nie je možné vyčíslieť a preukázať výšku priamej škody, ktorú sťažovateľ utrpel nečinnosťou Okresného súdu v Skalici, preto sa domáha primeraného finančného zadosťučinenia za porušenie jeho práv.

Sme však presvedčení, že práve maximálny tlak na zrýchlenie konania súdov v obchodných veciach je tým krokom, ktorý môže výrazne prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia a k podstatne vyšším odvodom daní do štátneho rozpočtu. Sme toho názoru, že takýto tlak nemôže vyvolať rozhodnutie Ústavného súdu, ktorým bude len konštatovať neústavnosť postupu súdu, bez priznania primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré má pôsobiť v prvom rade ako aspoň čiastočná kompenzácia ujmy, utrpenej sťažovateľom, ale pôsobí aj ako akási nepriama sankcia voči štátnemu orgánu, ktorý porušil základné práva sťažovateľa.“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadost'učinenie povahu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu súčasťou zadost'učinenia sťažovateľky je aj samotné autoritatívne deklarovanie porušenia jej práv.

Ústavný súd vzal ďalej pri rozhodovaní o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala priznania primeraného finančného zadost'učinenia, do úvahy najmä to, že okresný súd o námietkach povinného v predmetnej exekučnej veci po podaní sťažnosti sťažovateľky ústavnému súde rozhodol a uvedenú skutočnosť považoval vzhľadom na intenzitu porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru za dostatočný prostriedok nápravy v danej veci. Zohľadnil pritom tiež to, že primerané finančné zadost'učinenie predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy, preto pri rozhodovaní o jeho prípadnom priznaní musí akcentovať nemateriálna sféra sťažovateľa. V danom prípade však dôvody uvádzané sťažovateľkou sa týkajú prevažne dopadu namietaného porušenia práv na jej materiálnu stránku. V neposlednom rade nebolo napokon možné nechať bez povšimnutia ani formuláciu vyjadrenú v závere sťažnosti, keď samotná sťažovateľka tvrdila, že: „*Naším jediným cieľom je prinútiť súd, aby vo veci konal a rozhodol.*“

Preto ústavný súd nepriznal sťažovateľke primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd nepriznal sťažovateľke právo na úhradu trov tohto konania, pretože jej právny zástupca si trovy konania pred ústavným súdom neuplatnil a ani nevyčíslil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2003